

Sygn. akt. I ACa 343/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący SSA Anna Gawelko (spr.)

Sędziowie: SA Dariusz Mazurek

SA Marek Klimczak

Protokolant: sekr.sądowy Justyna Stępień

po rozpoznaniu w dniu 22 listopada 2012 r. na rozprawie

sprawy z powództwa **M. S.**

przeciwko (...) **S.A. z siedzibą w**

W.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie

z dnia 27 lutego 2012 r., sygn. akt IC 89/11

I. **zmienia** zaskarżony wyrok w pkt. I w związku z pkt II oraz w pkt IV i V w ten sposób, że:

1. **zasądza** od pozwanego (...) SA z siedzibą w W. na rzecz powódki M. S. kwotę 56.589,16 zł (pięćdziesiąt sześć tysięcy pięćset osiemdziesiąt dziewięć 16/100) z ustawowymi odsetkami od dnia 25 czerwca 2010r.,

2. **nakazuje** ściągnąć od pozwanego (...) SA z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa - Sadu Okręgowego w Rzeszowie kwotę 2.830 zł (dwa tysiące osiemset trzydzieści) tytułem opłaty sądowej od uwzględnionej części powództwa i kwotę 1.362,02 zł (jeden tysiąc trzysta sześćdziesiąt dwa 2/100) tytułem wydatku na pokrycie części wynagrodzenia biegłego,

3. **nakazuje** ściągnąć od powódki M. S. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Rzeszowie kwotę 362,01 zł (trzysta sześćdziesiąt dwa 1/100) tytułem wydatku na pokrycie części wynagrodzenia biegłego,

4. **odstępuje** od obciążenia powódki pozostałymi kosztami sądowymi,

5. **znosi** wzajemnie między stronami koszty zastępstwa procesowego,

II. **oddala** apelację powódki w pozostałym zakresie,

III. **zasądza** od pozwanego (...) SA z siedzibą w W. na rzecz powódki M. S. kwotę 450zł (czteryście pięćdziesiąt) tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym,

IV. **nakazuje** ściągnąć od pozwanego (...) SA z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa -Sądu Okręgowego w Rzeszowie kwotę 103 zł (sto trzy) tytułem opłaty sądowej od apelacji, od której powódka była zwolniona.

UZASADNIENIE

Powódka M. S. wniosła przeciwko pozwanemu (...) S.A. w W. pozew, w którym domagała się zasądzenia na jej rzecz kwoty 132.487,17 zł - z ustawowymi odsetkami od dnia zgłoszenia szkody, tj. od dnia 21 maja 2010 r. do dnia zapłaty oraz zasądzenia na jej rzecz od pozwanego kosztów procesu.

Pismem procesowym z dnia 21 kwietnia powódka dokonała zmiany żądania, ograniczając pierwotne roszczenie do kwoty 56.589,17 zł - z ustawowymi odsetkami od dnia 25 czerwca 2010 r.

Pozwany wyraził zgodę na cofnięcie przez powódkę powództwa o kwotę 75.898 zł, wnosząc o umorzenie postępowania w tej części i zasądzenie od powódki na swoją rzecz kosztów procesu oraz domagał się oddalenia powództwa w pozostałej części.

Wyrokiem z dnia 27 lutego 2012 r., sygn.akt I C 89/11 Sąd Okręgowy w Rzeszowie zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 56.589,16 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 6 października 2010 roku do dnia zapłaty, oddalił powództwo w części obejmującej żądanie zasądzenia odsetek ustawowych od zasądzonego roszczenia - od dnia 25 czerwca 2010 roku do dnia 5 października 2010 roku i umorzył postępowanie w pozostałej części. Rozstrzygając o kosztach procesu Sąd Okręgowy nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Rzeszowie:

- od powódki, z zasądzonych na jej rzecz roszczenia, kwotę 4.796,39 zł - tytułem kosztów sądowych w sprawie, nieobciążających pozwanego,

- od pozwanego kwotę 3.552,64 zł - tytułem kosztów sądowych, należnych od części uwzględnionego powództwa,

Ponadto Sąd Okręgowy zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 868,09 zł tytułem zwrotu części kosztów procesu.

Powyższy wyrok został oparty na następujących ustaleniach faktycznych: W okresie od dnia 1 stycznia 2010 r. do dnia 31 grudnia 2010 r. strony łączyła umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej rolników z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego przez powódkę w miejscowości Z. oraz obowiązkowego ubezpieczenia budynków wchodzących w skład tego gospodarstwa od ognia i innych zdarzeń losowych, stwierdzona wystawioną przez pozwanego w dniu 10 lutego 2010 r. polisą serii (...). W umowie tej strony określiły m.in. sumę ubezpieczenia budynku mieszkalnego powódki na kwotę 62.000,00 zł, przy przyjęciu dla potrzeb ubezpieczenia 10% stopnia zużycia tego budynku.

W dniu 20 maja 2010 r., na skutek obfitych opadów deszczu, doszło do osunięcia się ziemi na stoku i uszkodzenia należącego do powódki budynku mieszkalnego nr(...) i muru gnojownika będącego częścią budynku gospodarczego, a ponadto doszło do zmiany ukształtowania terenu i zniszczenia części upraw. Z ustaleń Sądu wynika, że zaistniała w budynku szkoda ma charakter całkowity. Koszt rozbiórki budynku wynosi 15.646,96 zł, zaś koszt jego odtworzenia w terenie nadającym się pod zabudowę wynosi 154.751,42 zł, co po zsumowaniu i doliczeniu podatku VAT daje kwotę 182.326,26 zł brutto.

Pismem z dnia 21 maja 2010 r., złożonym w filii pozwanego w S., powódka zgłosiła zaistniałą szkodę. W ramach postępowania likwidacyjnego pozwany wzywał powódkę do przedłożenia wskazanych dokumentów, jak również oryginału pełnomocnictwa, który został przesłany wraz z pismem pełnomocnika powódki z dnia 2 września 2010 r. Decyzją z dnia 24 września 2010 r. pozwany przyznał powódce odszkodowanie w wysokości 5.410,83 zł.

Po przeprowadzeniu dowodów, w tym dowodu z opinii biegłego rzeczoznawcy majątkowego B. S., Sąd Okręgowy uznał zasadnicze żądanie powódki za usprawiedliwione co do zasady i wysokości. Zasądzona kwota 56.589,16 zł stanowi

różnicę pomiędzy sumą ubezpieczenia budynku mieszkalnego powódki - 62.000 zł, a kwotą 5.410,84 zł przyznaną powódce w postępowaniu likwidacyjnym.

Odsetki ustawowe od zasądzonego świadczenia Sąd Okręgowy zasądził od dnia 6 października 2010 r., jako daty następującej po upływie 30 dni od dnia złożenia przez powódkę „ostatecznie uzupełnionego” wniosku o wszczęcie postępowania likwidacyjnego (po złożeniu we wrześniu 2010 r. oryginału pełnomocnictwa), zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych. W pozostałym zakresie, tj. za okres do dnia 25 czerwca 2010 r. do dnia 5 października 2010 r. żądanie co odsetek ustawowych zostało oddalone.

Rozstrzygając o kosztach procesu Sąd Okręgowy miał na uwadze ostateczny wynik sporu, ukształtowany nie tylko zakresem merytorycznego rozstrzygnięcia żądania powódki, ale również jej skutecznym oświadczeniem o cofnięciu w części powództwa. Sąd Okręgowy odwołał się do treści art. 100 k.p.c. i wyrażonej w tym przepisie zasady stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu, przyjmując, że powódka wygrała sprawę w 38%, zaś pozwany w 62%. Stosownie do tego obciążono strony opłatą sądową od pozwu, kosztami wynagrodzenia biegłego i kosztami zastępstwa procesowego przeciwnika - łącznie 16.583,03 zł, przy uwzględnieniu, że w toku procesu powódka uiściła kwotę 1.000 zł tytułem zaliczki na koszty opinii biegłego.

Powyższy wyrok zaskarżyła apelacją powódka w części oddalającej żądanie zasądzenia odsetek (pkt. II wyroku) oraz w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu (pkt. IV-V).

Domagała się zmiany wyroku w pkt. II poprzez zasądzenie dalszych odsetek za okres od dnia 25 czerwca 2010 r. do dnia 5 października 2010 r., zarzucając, że wezwanie o uzupełnienie zawiadomienia o szkodzie, poprzez złożenie oryginału pełnomocnictwa nastąpiło po to by opóźnić wypłatę odszkodowania, które zresztą zostało wypłacone przez pozwanego w kwocie mniejszej niż 10 % świadczenia zasądzonego na rzecz powódki w wyroku.

Domagając się zmiany rozstrzygnięcia o kosztach procesu powódka wniosła o wzajemne zniesienie kosztów zastępstwa procesowego stron, nieobciążanie jej kosztami należnymi Skarbowi Państwa i zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kwoty 1.000 zł, którą uiściła tytułem zaliczki na biegłego. Podniosła, że ze względu na trudną sytuację materialną została zwolniona przez Sąd Okręgowy od opłaty sądowej od pozwu i sytuacja ta nie zmieniła się, jest zmuszona rozebrać dom, a zasądzona kwota nie wystarczy na jego odbudowę. Co do kosztów opinii, których domaga się zwrotu od pozwanego podniosła, że opinia była konieczna ze względu na stanowisko pozwanego, który kwestionował wysokość dochodzonego roszczenia. Opinia zaś wykazała, że wypłacone przez pozwanego odszkodowanie było rażąco zaniżone.

W odpowiedzi na apelację pozwany domagał się jej oddalenia i obciążenia powódki kosztami jego zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Rozważając w pierwszej kolejności zasadność rozstrzygnięcia o odsetkach ustawowych od zasądzonego świadczenia, po pierwsze należy zwrócić uwagę, że szkoda została zgłoszona przez powódkę faxem w dniu 24 maja 2010 r., a nie jak ustalił Sąd Okręgowy 21 maja 2010 r. (k.1-3 akt szkodowych).

Art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. nr 124, poz. 1152 ze zm.) stanowi, iż zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia zawiadomienia o szkodzie.

Ustanawiając krótki termin spełnienia świadczenia ustawodawca wskazał na konieczność szybkiej i efektywnej likwidacji szkody ubezpieczeniowej. Spełnienie świadczenia w terminie późniejszym może być usprawiedliwione jedynie wówczas, gdy ubezpieczyciel powoła się na istnienie przeszkód w postaci niemożliwości wyjaśnienia okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności albo wysokości świadczenia, mimo działań podejmowanych ze szczególną starannością.

Obowiązek z art. 14 ust. 1 w/w ustawy znajduje rozwinięcie w art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (t.jedn. Dz.U z 2010 r., nr 11, poz. ze zm.), zgodnie z którym po otrzymaniu zawiadomienia o zajściu zdarzenia losowego objętego ochroną ubezpieczeniową, w terminie 7 dni od dnia otrzymania tego zawiadomienia, ubezpieczyciel informuje o tym ubezpieczającego lub ubezpieczonego, jeżeli nie są oni osobami występującymi z tym zawiadomieniem oraz podejmuje postępowanie dotyczące ustalenia stanu faktycznego zdarzenia, zasadności zgłoszonych roszczeń i wysokości świadczenia, a także informuje osobę występującą z roszczeniem pisemnie lub w inny sposób, na który osoba ta wyraziła zgodę, jakie dokumenty są potrzebne do ustalenia odpowiedzialności ubezpieczyciela lub wysokości świadczenia, jeżeli jest to niezbędne do dalszego prowadzenia postępowania.

W przedmiotowej sprawie szkodę zgłosił pełnomocnik powódki adw. T. R. dołączając do zgłoszenia pełnomocnictwo za pośrednictwem faxu w dniu 24 maja 2010 r. (a nie jak ustalił Sąd Okręgowy 21 maja 2010 r.) - k.1-3 akt szkod.

Pismem z dnia 28 maja 2010 r. ubezpieczyciel poinformował powódkę, że otrzymał zgłoszenie szkody i prowadzi w tej sprawie postępowanie pod wskazanymi sygnaturami. W tym samym piśmie zwrócił się do powódki o przedłożenie: kopii polisy ubezpieczenia, dowodu osobistego, aktu własności nieruchomości, nr konta bankowego do wypłaty odszkodowania (k.6 akt szkod.).

W dniu 25 sierpnia 2010 r. ubezpieczyciel zwrócił się do pełnomocnika powódki o przedłożenie oryginału pełnomocnictwa (k.43 akt szkod.), który został wysłany do ubezpieczyciela w dniu 6 września 2010 r. - pismo wpłynęło 9 września 2010 r. (k.47, 49 akt szkod.).

W dniu 24 września 2010 r. pozwany podjął decyzję o przyznaniu powódce odszkodowania w kwocie 5.410,83 zł, które przelano na jej konto w dniu 27 września 2010 r. (k.53 akt szkod.).

Powyższe okoliczności dowodzą, że brak oryginału pełnomocnictwa nie stanowił dla pozwanego przeszkody do przyjęcia zgłoszenia od pełnomocnika powódki i prowadzenia postępowania likwidacyjnego. W 7-dniowym terminie wynikającym art. 16 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej zwrócił się do powódki o różne dokumenty, nie żądał jednak oryginału pełnomocnictwa. Takie wezwanie wystosowano do pełnomocnika powódki dopiero 3 miesiące od zgłoszenia szkody, która już dużo wcześniej powinna zostać naprawiona.

W powyższej sytuacji zachodzi konieczność zmiany zaskarżonego wyroku i zasądzenie dalszych odsetek od 25 czerwca 2010 r. (upływ 30 dni od zgłoszenia żądania), zgodnie z ostatecznym żądaniem pozwu.

Odnośnie zaskarżonego rozstrzygnięcia o kosztach procesu, to po pierwsze należy stwierdzić, że powódka wygrała proces w 43 % (56.589,16 zł z 132.487,17 zł), a nie jak ustalił Sąd Okręgowy - w 38 %.

Taka sytuacja uzasadnia, zgodnie z zasadą wynikającą z art. 100 k.p.c., wzajemne zniesienie kosztów zastępstwa procesowego i kosztów opinii biegłego (2.724,03 zł), przy uwzględnieniu, że z tego tytułu powódka uiściła dotychczas kwotę 1.000 zł (k.145).

Mając na uwadze ogólny wynik procesu, na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2010r. nr 90, poz. 594 ze zm.) obciążono pozwanego połową opłaty od pozwu, od której powódka była zwolniona w całości (k. 26). Jednocześnie Sąd Apelacyjny uznał, że w okolicznościach sprawy zachodzi szczególny wypadek, o którym mowa w art.113 pkt.4 ustawy o kosztach, uzasadniający odstąpienie od obciążenia powódki należną od niej połową opłaty. Nie można pominąć, że powódka była zwolniona od wszystkich opłat sądowych w sprawie z uwagi na ciężką sytuację materialną. Z ustaleń w sprawie wynika również, że na skutek opisanego zdarzenia dom powódki nadaje się do rozbiórki, powstała konieczność budowy nowego, a przyznana kwota odszkodowania stanowi zaledwie 1/3 wartości wyliczonej szkody.

Z tych względów zaskarżone orzeczenie podlegało zmianie w sposób opisany w pkt. I sentencji, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. , a pozostały zakres apelacja, jako bezzasadna podlegała oddaleniu, na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. oraz § 6 pkt 3 i § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. nr 163, poz. 1348 z późn.zm.), a także art. 113 ust. 1 w/w ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.